

Sygn. akt II CNP 93/07

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 września 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Helena Ciepla (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Henryk Pietrkowski (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 20 września 2007 r.,
skargi Miejskiej Przychodni "L." w .
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego
w Ł. z dnia 19 października 2005 r. wydanego
w sprawie z powództwa Miejskiej Przychodni "L." w Ł.
przeciwko Narodowemu Funduszowi Zdrowia Oddziałowi Wojewódzkiemu w Ł.
oraz Skarbowi Państwa - Ministrowi Skarbu Państwa
o zapłatę,

**oddala skargę i nie obciąża strony skarżącej kosztami
postępowania wywołanymi wniesioną skargą.**

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w Ł. wyrokiem z dnia 19 października 2005 r. oddalił – w stosunku do Narodowego Funduszu Zdrowia, oraz Skarbu Państwa, reprezentowanego przez Ministra Skarbu Państwa - powództwo o zasądzenie szczegółowo wskazanych kwot w wysokości łącznej 934.517,52 zł, stanowiącej należność, którą strona powodowa wypłaciła swym pracownikom na podstawie art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1995 r. Nr 1, poz. 2 ze zm. - dalej jako „ustawa z dnia 16 grudnia 1994 r.”), wprowadzonego ustawą z dnia 22 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie niektórych ustaw i ustawy o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2001 r. Nr 4, poz. 45 - dalej jako: „ustawa nowelizacyjna z dnia 22 grudnia 2000 r.”). Sąd Okręgowy nie podzielił wykładni art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r., dokonanej w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 grudnia 2002 r. (K 43/01, OTK 2002, nr 7, poz. 96), zgodnie z którą uregulowanie zawarte w art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. tworzy, w odniesieniu do konstytucyjnych obowiązków władzy publicznej w zakresie ochrony zdrowia, współodpowiedzialność systemu finansów publicznych za jego wykonanie. Kasy Chorych (obecnie NFZ), będące podmiotami finansów publicznych, powinny więc w zakresie swych funkcji wykonywać postanowienia ustawy nowelizującej z dnia 22 grudnia 2000 r. Sąd Okręgowy uznał, że gdyby nawet wykładnie tę podzielić, to i tak przepis ten nie mógłby stanowić podstawy zasądzenia na rzecz strony powodowej żądanych kwot, skoro nie wskazuje podmiotu, na którym współodpowiedzialność w ramach „systemu finansów publicznych” miałaby ciążyć. Wyrok Sądu Okręgowego uprawomocnił się wskutek niezaskarżenia go przez stronę powodową.

Powodowa Przychodnia od powyższego wyroku wniosła skargę w trybie art. 424¹ i nast. k.p.c. Opierając ją na podstawie naruszenia art. 56 k.c. w zw. z art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. przez błędną jego wykładnię i w konsekwencji niezastosowanie, żądała stwierdzenia niezgodności tego wyroku z art. 32 Konstytucji RP, wyrażającego zasadę równości wobec prawa. Podniosła, że

wskutek wydanego wyroku poniosła szkodę w kwocie 549.474,86 zł wypłacając należności pracownikom oraz odprowadzając składki ZUS.

Strona powodowa wyjaśniła, że nie zaskarżyła apelacją powyższego wyroku w stosunku do pozwanego Funduszu, bowiem uznała, że skoro Trybunał Konstytucyjny we wspomnianym wyroku wskazał wyraźnie na zaniechanie legislacyjne po stronie Sejmu RP i odpowiedzialność Sejmu z tego tytułu, którą na podstawie późniejszych zmian ustawowych przejął Minister Skarbu Państwa, to niezasadne byłoby kwestionowanie wyroku Sądu Okręgowego w stosunku do pozwanego Narodowego Funduszu Zdrowia, zwłaszcza, że w tym okresie Sąd Okręgowy i Sąd Apelacyjny w Ł. oddalały powództwa wniesione przeciwko temu pozwanemu, a Sąd Najwyższy orzeczenia takie akceptował. Dopiero uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2006 r. (III CZP 30 marca 2006 r., OSNC 2006, nr 11, poz. 177) wskazała na odpowiedzialność w tym zakresie Narodowego Funduszu Zdrowia. Skarżąca wyjaśniła ponadto, że jej skarga o wznowienie postępowania została odrzucona. Wobec tego, że wspomniana uchwała Sądu Najwyższego „przyznaje prawo do odszkodowania wszystkim zakładom służby zdrowia spełniającym wymogi określone w tej uchwale”, jedynym środkiem prawnym, który prowadzi do naprawienia szkody wyrządzonej stronie powodowej jest skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia Sądu Okręgowego z dnia 19 października 2005 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 424¹ k.p.c., skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje – co do zasady – od prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. W wyjątkowych wypadkach skarga – gdy niezgodność z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela – przysługuje także od prawomocnego orzeczenia sądu pierwszej lub drugiej instancji, jeżeli strony nie skorzystały

z przysługujących im środków prawnych, chyba że jest możliwa zmiana lub uchylenie orzeczenia w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych.

W judykaturze Sądu Najwyższego, znajdującej źródło i poparcie w piśmiennictwie, przyjmuje się jednolicie, że orzeczeniem niezgodnym z prawem – w rozumieniu art. 424¹ § 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 417¹ § 2 k.c. – jest orzeczenie niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 35). Oznacza to, że niezgodność z prawem w rozumieniu ww. przepisu może wynikać tylko z oczywistych błędów sądu, spowodowanych rażącym naruszeniem zasad wykładni lub stosowania prawa, którego rozumienie nie budzi żadnych wątpliwości (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2006 r., IV CNP 25/05, OSNC 2007, nr 1, poz. 17 i z dnia 4 stycznia 2007 r., V CNP 132/06, „Biuletyn SN” 2007, nr 4, s. 14).

Zaskarżonemu orzeczeniu Sądu Apelacyjnego nie można przypisać tego rodzaju wadliwości, bo choć argumentacja jurydyczna, którą posłużył się ten Sąd, oddalając powództwo, odbiega od przyjętej później koncepcji, leżącej u podłoża uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2006 r., III CZP 130/05, to jednak nie można zasadnie twierdzić, że była ona w sposób oczywisty i rażąco błędna. Przeciwnie, mieściła się w ramach dozwolonej wykładni przepisów prawa, w tym wypadku wyjątkowo niejasnych i trudnych do jednoznacznej interpretacji. Zwrócił na to uwagę także Sąd Najwyższy w wymienionej uchwale, wskazując na niespójność systemową ustawy nowelizującej z dnia z dnia 22 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie niektórych ustaw i ustawy o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. z 2001 r. Nr 5, poz. 45) oraz na niedostatki w określeniu zarówno podmiotu zobowiązanego do zwrotu przewidzianej podwyżki wynagrodzeń, jak i podstawy prawnej tego zwrotu jako przyczyn rozbieżności w orzecznictwie i zajmowania różnych stanowisk jurydycznych przez sądy – również Sąd Najwyższy – orzekające w podobnych sprawach.

Oceny tego wyroku nie zmienia późniejsze odmienne orzecznictwo, w tym ww. uchwała Sądu Najwyższego, oparta na innej koncepcji wykładni, wydana jako tzw. uchwała abstrakcyjna, uwzględniająca całokształt zagadnienia i doświadczenia jurysdykcyjnego w oderwaniu od okoliczności konkretnego przypadku oraz uwarunkowań postępowania sądowego w konkretnej sprawie. Uchwała ta nie ma zresztą mocy zasady prawnej.

Należy na marginesie zaznaczyć, że zmiana kierunku orzecznictwa lub poglądów doktryny, nawet najbardziej doniosła, nigdy nie była traktowana ani rozważana także jako podstawa skargi o wznowienie postępowania (por. np. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 1934 r., C.II. 9/33, OSP 1934, poz. 170, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 1998 r., II UKN 315/09, OSNAPUS 2000, nr 1, poz. 32, oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 1996 r., I PO 1/96, OSNAPUS 1996, nr 16, poz. 241 lub z dnia 17 listopada 1998 r., II UKN 402/98, OSNAPUS 1999, nr 24, poz. 805).

Z tych względów należało orzec jak wyżej (art. 424⁹ k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 102 w związku z art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 424¹² k.p.c.